

JOHANNES

13:1-17

Jezus' voetwassing als beeld van reiniging,
liefdevolle dienstbaarheid en nederigheid

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/johannes/13-1-17

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Keerpunt naar Jezus' afscheidstoespraak	4 min	4
2	Zijn uur en liefde tot het uiterste	3 min	6
3	Wat Jezus en Judas voor ogen stond	2 min	8
4	Alle dingen in Jezus' handen	3 min	9
5	Jezus' macht in schijnbare zwakheid	2 min	11
6	De Koning kleedt Zich als dienaar	2 min	12
7	Voetwassing als het nederigste werk	4 min	13
8	Petrus verzet zich tegen de voetwassing	3 min	15
9	Geestelijke reiniging en Judas' onreinheid	3 min	17
10	Eenmaal gewassen, telkens de voeten	2 min	19
11	Zondigen is niet de christelijke norm	2 min	20
12	Belijden en wandelen in het licht	4 min	21
13	Genade zonder noodzaak tot zondigen	4 min	23
14	Jezus' voorbeeld van nederige dienst	2 min	26

15	Is voetwassing een verplicht ritueel?	3 min	28
16	Eric Liddell als nederige dienaar	3 min	29
17	De onaangenaamste taken voor elkaar	3 min	30
18	Dienen vanuit kracht en waardigheid	3 min	32
19	Een dienaar is niet meer dan zijn heer	3 min	28
20	Geluk door dienen, niet door aanzien	3 min	35
21	Liefde maakt dienstbaarheid vreugdevol	3 min	37
22	Vreugde in een moeilijk huwelijk	2 min	38
23	Grootheid is de dienaar van allen	3 min	39
	Om verder te lezen		41

1

Keerpunt naar Jezus' afscheidstoespraak

We gaan nu naar Johannes 13. Met Johannes 13 komen we bij een keerpunt in het Evangelie van Johannes. Alles tot nu toe behoorde namelijk óf tot het jaar waarin Hij in het verborgene bleef en waarvan slechts enkele afzonderlijke gesprekken van Hem zijn vastgelegd, zoals die met Nicodemus en de vrouw bij de bron, óf tot Zijn openbare bediening, voornamelijk in Judea. Daarmee worden leemten opgevuld die de andere Evangeliën laten liggen. De meeste openbare gesprekken van Jezus in het Evangelie van Johannes waren confrontaties met de religieuze leiders van de tempel en de Farizeeën. Niet allemaal, maar voor het grootste deel wel.

We hebben gekeken naar de theologische gesprekken die Hij voerde. Het kost veel tijd om die door te nemen, want in bijna elk vers zit iets tamelijk diepzinnigs. Aan het einde van hoofdstuk 12 zijn we gekomen bij het einde van Zijn openbare bediening die in Johannes is vastgelegd. We hebben nog een flink deel van het boek te behandelen, maar tot aan de kruisiging bestaat alles uit gesprekken in besloten kring, tussen Hemzelf en de discipelen of tussen Hemzelf en de Vader.

In de hoofdstukken 13 tot en met 16, dus vier hoofdstukken, vinden we de langste toespraak van Jezus die is vastgelegd. Hij richt die in besloten kring tot Zijn twaalf discipelen, van wie er vóór het einde van de nacht nog elf over waren. Het is Zijn afscheidstoespraak tot hen, die gewoonlijk de toespraak in de bovenzaal wordt genoemd, omdat die plaatsvond in de bovenzaal waar het Pascha was gegeten.

Eén ding is nogal interessant. Johannes geeft meer informatie over wat er in de bovenzaal gebeurde dan enig ander Evangelie, en toch noemt hij het laatste avondmaal niet. Hij noemt tenminste niet de instelling van de plechtigheid met het lichaam en het bloed, met het brood en de wijn. Dat is eigenlijk nogal vreemd wanneer er vier hoofdstukken gewijd zijn aan wat er in die ruimte gebeurde, terwijl juist datgene wat de meeste mensen als het belangrijkste zouden beschouwen niet eens wordt genoemd.

Maar dat illustreert alleen wat we steeds hebben gezegd: Johannes leek bewust te proberen aan te vullen wat de andere Evangelieën al hadden gezegd, in plaats van het te herhalen. Alle andere Evangelieën vertelden natuurlijk over de instelling van het laatste avondmaal, het Avondmaal. Maar Johannes schreef aanzienlijk later en wist wat er al geschreven was. Hij vulde eenvoudigweg de leemten op. Zo kan hij vier hoofdstukken aan de bovenzaal wijden en het Avondmaal gewoon overslaan.

Sommige rooms-katholieken zouden, denk ik, zeggen dat hij dit in Johannes 6 in feite op een andere manier had behandeld, toen hij sprak over het eten van Zijn vlees en het drinken van Zijn bloed. Naar mijn mening denk ik echter niet dat Hij het daar over de avondmaalsgemeenschap had. Ik denk niet dat Hij het over de eucharistie had, want in Johannes 6 zei Hij dat sommigen op dat moment, dus in de tegenwoordige tijd, Zijn vlees aten en Zijn bloed dronken en eeuwig leven hadden. Toch nam op dat moment niemand deel aan het laatste avondmaal. Dat was een heel jaar voordat Hij het instelde. Dus wat Hij ook bedoelde met het eten van Zijn vlees en het drinken van Zijn bloed, dat was het niet.

We hebben gezegd dat uit de parallelle uitspraken in Johannes 6 lijkt te blijken dat Hij doelde op het geloven in Hem. Tot Hem komen en in Hem geloven werd gelijkgesteld met het eten van Zijn vlees en het drinken van Zijn bloed. Daarom had het kennelijk niets te maken met de eucharistie of met de avondmaalsmaaltijd.

Hoe dan ook, we komen bij diezelfde bovenzaal en bij dezelfde gelegenheid waarbij, zoals we weten, het laatste avondmaal werd ingesteld of ingewijd. Maar daar gaan we aan voorbij. We richten ons bijna volledig op de persoonlijke woorden van Jezus tijdens Zijn bediening. Het is meestal een monoloog, al wordt die van tijd tot tijd onderbroken door iets wat de apostelen vragen of zeggen. Dit is Zijn langste vastgelegde, ononderbroken gedachtewisseling met de discipelen.

2

Zijn uur en liefde tot het uiterste

En vóór het feest van het Pascha, toen Jezus wist dat Zijn uur gekomen was dat Hij uit deze wereld zou overgaan naar de Vader, heeft Hij de Zijnen, die in de wereld waren en die Hij liefgehad had, liefgehad tot het einde.

JOHANNES 13:1

De woorden „bleef tot het einde van hen houden” in de New King James volgen nogal slaafs de King James Version, die eveneens zei: „bleef tot het einde van hen houden.” Dat is een redelijke vertaling, maar bijna alle commentatoren en de meeste nieuwe vertalingen geven het zo weer dat duidelijk wordt dat het niet gaat om hen liefhebben tot een chronologisch einde, zoals het einde van Zijn leven. Het gaat er veeleer om dat Hij hen tot het uiterste liefhad, tot de verste grens. Met andere woorden, in dit specifieke geval gaat het om de intensiteit van Zijn liefde en niet om de duur ervan.

Er staat dat Hij wist dat Zijn uur gekomen was. Dat is iets waarover we in het boek Johannes vaak lezen: Zijn uur. Wat we daar eerder altijd over hebben gelezen, is dat het nog niet gekomen was. Zijn uur was nog niet gekomen. Mensen pakten stenen op om Hem te stenigen, maar deden dat niet omdat Zijn uur nog niet gekomen was. Mensen probeerden Hem te grijpen, maar dat lukte hun niet omdat Zijn uur nog niet gekomen was.

Hij had tegen Zijn moeder gezegd:

Jezus zei tegen haar: Vrouw, wat heb Ik met u te doen ? Mijn uur is nog niet gekomen.

JOHANNES 2:4

Hij zei tegen Zijn broers in Johannes 7:

Hier spreekt de HSV over Zijn „tijd”. De Engelse bron gebruikt „uur”, maar in dit vers staat het Griekse woord voor „tijd”, niet het woord voor „uur” uit het terugkerende motief.

Jezus dan zei tegen hen: Mijn tijd is nog niet aangebroken, maar uw tijd is er altijd.

JOHANNES 7:6

Maar in hoofdstuk 12 zei Hij in vers 27 in Zijn gebed tot de Vader:

Nu is Mijn ziel in beroering en wat zal Ik zeggen? Vader, verlos Mij uit dit uur. Maar hierom ben Ik in dit uur gekomen.

JOHANNES 12:27

Dus op dit punt zegt Hij dat Zijn uur gekomen is. In hoofdstuk 13, vers 1, staat:

En vóór het feest van het Pascha, toen Jezus wist dat Zijn uur gekomen was dat Hij uit deze wereld zou overgaan naar de Vader, heeft Hij de Zijnen, die in de wereld waren en die Hij liefgehad had, liefgehad tot het einde.

JOHANNES 13:1

En:

Toen dan de maaltijd plaatsvond en de duivel Judas Iskariot, de zoon van Simon, al in het hart gegeven had Hem te verraden,

JOHANNES 13:2

En dat is dus tijdens de maaltijd. Trouwens, „nadat de maaltijd afgelopen was” is mogelijk niet de beste vertaling. De Alexandrijnse tekst zegt:

en tijdens het eten.

Het lijkt erop dat in dit geval de Alexandrijnse tekst de voorkeur verdient, omdat de maaltijd nog niet afgelopen was. We kunnen zien dat ze nog steeds aan tafel zitten en nog niet echt klaar zijn met eten. Er staat dus niet:

toen het eten afgelopen was, zoals de New King James en de King James zeggen, maar, zoals de moderne vertalingen zeggen:

tijdens het eten, terwijl ze nog aan het eten waren.

3

Wat Jezus en Judas voor ogen stond

stond Jezus, Die wist dat de Vader Hem alle dingen in handen gegeven had en dat Hij van God uitgegaan was en tot God heen ging, stond op van de maaltijd, legde Zijn kleren af, nam een linnen doek en deed die om Zijn middel.

JOHANNES 13:3-4

Dit is een heel ingewikkelde zin. Er staan veel bijzinnen in. Het onderwerp is natuurlijk Jezus in vers 1. De werkwoordelijke gezegdes staan in vers 4: „stond op van tafel” en „deed Zijn bovenkleren uit”.

De eenvoudige zin, zonder alle bijzinnen, luidt dus:

Jezus stond op van tafel en deed zijn bovenkleren uit.

Daartussenin heeft Johannes dit allemaal staan: dit was gebeurd, dit was gebeurd, dit was gebeurd, dit was gebeurd. Hij heeft het over wat er in Jezus' hoofd omging en wat er in Judas' hoofd omging.

Wat ging er bij deze gelegenheid in Jezus' hoofd om? Hij wist dat Zijn uur gekomen was. Hij wist dat Hij uit deze wereld zou vertrekken. Hij had Zijn discipelen zo liefgehad als een mens hen maar kan liefhebben, zoals Hij later in hoofdstuk 15 zal zeggen:

Niemand heeft een grotere liefde dan deze, namelijk dat iemand zijn leven geeft voor zijn vrienden.

JOHANNES 15:13

Dat is het hoogst bereikbare in liefde.

En tijdens de maaltijd had de duivel Judas Iskariot al in het hart gegeven om Jezus te verraden, zoals we bij de alternatieve vertaling hebben opgemerkt. Nu hebben we dus enig idee van wat er in Judas' hoofd omging. Vervolgens wist Jezus dat de Vader alle dingen in Zijn handen had gegeven en dat Hij van God gekomen was en naar God ging. Dat is de andere kant van wat er in vers 1 staat. In vers 1 was wat Hij wist nogal verdrietig: Zijn uur was gekomen, en Hij zou uit de wereld vertrekken en Zijn vrienden achterlaten. Maar Hij wist ook, zoals vers 3 zegt, dat de Vader alle dingen in Zijn handen had gegeven.

Hij had iets in die trant gezegd in hoofdstuk 5, toen Hij zei:

De Vader heeft heel het oordeel aan de Zoon gegeven en heeft de Zoon gegeven leven in Zichzelf te hebben, zoals de Vader leven in Zichzelf heeft.

JOHANNES 5:22,26

Maar let vooral op Zijn uitspraak:

Want ook de Vader oordeelt niemand, maar heeft heel het oordeel aan de Zoon gegeven,

JOHANNES 5:22

Het is alsof God alles in Jezus' handen heeft gelegd.

4

Alle dingen in Jezus' handen

Er staat een uitspraak in de synoptische evangeliën, één uitspraak die heel sterk klinkt als het Evangelie van Johannes. Ze staat in feite in meer dan één van de synoptische evangeliën, maar in het bijzonder in Mattheüs, hoofdstuk 11. Dit klinkt alsof het rechtstreeks uit de rede in de bovenzaal in Johannes is overgenomen. In Mattheüs 11:25 staat:

In die tijd antwoordde Jezus en zei: Ik dank U, Vader, Heere van de hemel en van de aarde, dat U deze dingen voor wijzen en verstandigen verborgen hebt, en ze aan jonge kinderen hebt geopenbaard.

MATTHEÛS 11:25

Voorals vers 27 lijkt niet op zijn plaats in de synoptische evangeliën, omdat dat soort uitspraken daar over het algemeen niet voorkomt, maar heel gebruikelijk is in het Evangelie van Johannes. Dat is een van die kleine dingen waarvan God, denk ik, in Zijn voorzienigheid heeft toegestaan dat ze daar staan. Van alle dingen die niet in de synoptische evangeliën zijn opgenomen, heeft God ervoor gezorgd dat één ding er wel in kwam: dat ene vers, Mattheüs 11:27, dat volgens mij ook in Markus of Lukas staat, of in allebei. Het laat ons zien dat de Jezus in de synoptische evangeliën dezelfde Jezus is als in het Evangelie van Johannes.

Misschien beseftte de Heere dat latere sceptici zouden zeggen: „De uitspraken van Jezus in het Evangelie van Johannes zijn van een totaal ander soort dan die in de synoptische evangeliën. Het kan niet dezelfde Jezus zijn. Een van die verslagen kan niet historisch zijn.” Maar in dat ene vers zien we wel een enorme overlap. We vinden er hetzelfde idee dat we zojuist in Johannes 13 hebben gelezen, waar Hij zei:

Alle dingen zijn Mij overgegeven door Mijn Vader; en niemand kent de Zoon dan de Vader, en niemand kent de Vader dan de Zoon, en hij aan wie de Zoon het wil openbaren.

MATTHEÛS 11:27

****Verwijzing gecontroleerd:**** de spreker noemde Johannes 13, maar de bewoording is Mattheüs 11:27.

Dat is wat Johannes 13 zegt: Jezus wist dat de Vader alle dingen in Zijn handen had gegeven.

Hij wist dat Hij van God gekomen was en naar God ging. Dat wil zeggen: Hij wist Wie Hij was. Hij verkeerde niet in onzekerheid over de grootsheid en heerlijkheid van Zijn persoon, over Wie Hij was. Hij kwam van God. Hij ging terug naar God. Alles was in

Zijn handen. Hij was op dat moment de machtigste man ter wereld. Hij zegt dat zelfs met zoveel woorden in hoofdstuk 16, voordat deze rede voorbij is. Helemaal aan het einde besluit Hij de rede met deze woorden in hoofdstuk 16:33:

Deze dingen heb Ik tot u gesproken, opdat u in Mij vrede zult hebben. In de wereld zult u verdrukking hebben, maar heb goede moed: Ik heb de wereld overwonnen.

JOHANNES 16:33

Het Engelse woord dat hier gebruikt wordt, betekent „overwonnen”. Ik heb de wereld overwonnen.

5

Jezus' macht in schijnbare zwakheid

Daar zit Hij dan, met een ongeregeld groepje mensen dat zich in het donker voor de autoriteiten verbergt. Een Man Die ooit duizenden mensen achter Zich aan had, heeft nu niemand meer die Hem volgt behalve deze paar mensen, en zelfs één van hen is de duivel. In die weinig veelbelovende situatie zegt Hij:

Houd moed! Ik heb de wereld overwonnen.

Hij zag er op dat moment niet uit als iemand die de wereld had overwonnen, maar Hij wist dat de Vader alles in Zijn handen had gelegd. Zoals Hij in deze toespraak zei:

Ik zal niet veel meer met u spreken, want de vorst van deze wereld komt en heeft geen macht over Mij.

JOHANNES 14:30

En dus wist Jezus, hoewel Hij er in deze situatie niet uitzag als een overwinnaar, dat Hij werkelijk alles onder Zijn gezag had. Hij had alles onder controle op het moment dat Hij het kwetsbaarst leek. Toen ze Hem in de hof van Gethsémané arresteerden, zei Hij:

Of denkt u dat Ik Mijn Vader nu niet kan bidden, en Hij zal Mij meer dan twaalf legioenen engelen ter beschikking stellen?

MATTHEÛS 26:53

Dat zou eerlijk gezegd veel meer zijn dan nodig voor die klus. Twaalf legioenen engelen. Wat is een legioen? Zesduizend. Tweeënzeventigduizend engelen.

Weet je wat één engel kan doen? We weten van een engel die 185.000 Assyriërs heeft gedood. Natuurlijk sliepen ze. Dat maakt het iets gemakkelijker. Maar ik denk dat hij het ook had kunnen doen als ze wakker waren geweest. Hij doodde in één nacht 185.000 soldaten. Eén engel. Wat zouden 72.000 engelen kunnen doen met die groep soldaten of bewakers die de hof van Gethsémané binnenkwam om Jezus te arresteren?

Hij had de macht om te ontsnappen als Hij dat wilde. Hij hoefde niet naar het kruis te gaan. Hij zei in hoofdstuk 10:

Niemand neemt het Mij af, maar Ik geef het uit Mijzelf; Ik heb macht het te geven, en heb macht het opnieuw te nemen. Dit gebod heb Ik van Mijn Vader ontvangen.

JOHANNES 10:18

Alles was in Zijn handen. Hij zag er in deze omstandigheden niet uit als de winnaar, maar dat was nu juist de ironie. Dat is de paradox van het Evangelie: in het geestelijke rijk zijn de dingen vaak precies het spiegelbeeld, en daardoor lijken ze ondersteboven te staan vergeleken met wat er in het materiële en zichtbare rijk gebeurt.

6

De Koning kleedt Zich als dienaar

Hier verbergt Jezus Zich om niet gepakt te worden, en er staat dat Hij wist dat God alles in Zijn handen had gelegd. Hij had de wereld overwonnen. En dus trekt Hij, in die positie als keizer van de wereld, als Heere van alles, Zijn bovenkleren uit en doet Hij een doek om. Zo ziet Hij eruit als een slaaf of een dienaar in het huishouden. Vers 4 zegt:

op van de maaltijd, legde Zijn kleren af, nam een linnen doek en deed die om Zijn middel.

JOHANNES 13:4

Petrus was natuurlijk diep geraakt door wat er daarna gebeurde, zoals we zullen zien. Dat gold ongetwijfeld voor alle discipelen, maar in de verzen die volgen is er een bijzondere wisselwerking tussen Jezus en Petrus. Later, in de eerste brief van Petrus, in 1 Petrus hoofdstuk 5, vers 5, zei Petrus:

Evenzo, jongeren, wees aan de ouderen onderdanig; en wees allen elkaar onderdanig. Wees met nederigheid bekleed, want God keert Zich tegen de hoogmoedigen, maar de nederigen geeft Hij genade.

1 PETRUS 5:5

Hij spreekt erover dat je met nederigheid bekleed moet zijn. Hij moet aan Jezus hebben gedacht, Die Zijn gewone kleren uittrok en nederigheid aandeed. Hij deed de doek om die een dienaar zou dragen om voeten te wassen. Dat is het nederigste gewaad dat een man maar kan aantrekken. Hier kleedt Degene Die weet dat Hij de Koning van het heelal is, dat alle dingen in Zijn handen zijn gelegd en dat Hij met die macht alles kan doen wat Hij wil, Zich opnieuw in nederigheid. Hij gaat rond en verricht de nederigste van alle handelingen die in de Joodse samenleving verricht konden worden, namelijk voeten wassen.

7

Voetwassing als het nederigste werk

Voeten wassen had in die tijd een andere betekenis dan tegenwoordig in een gemeente, waar sommige gemeenten het voeten wassen daadwerkelijk als ritueel beoefenen.

Wanneer mensen in Amerika naar een kerkdienst gaan waarin voeten worden gewassen, kun je er vrij zeker van zijn dat ze daar met behoorlijk schone voeten naartoe gaan. Als ze weten dat iemand anders in de gemeente misschien hun schoenen en sokken zal uittrekken en hun voeten zal aanraken, zullen ze hun voeten heel grondig wassen, waarschijnlijk beter dan ooit tevoren voordat ze naar het kerkgebouw

gaan. Op dat moment hoeven hun voeten minder gewassen te worden dan ooit tevoren. De voetwassingsdienst zal volkomen symbolisch zijn en geen enkele praktische waarde hebben.

Er zat iets heel symbolisch in het feit dat Jezus de voeten van Zijn discipelen waste, zoals we zullen zien. Maar het was ook een heel praktische dienst, want de mensen droegen geen dichte schoenen. Ze droegen sandalen. In het stof en het vuil van straten in de derde wereld raakten je voeten bedekt met een dikke laag stof. Het was geen erg schoon stof. Als je ooit in een derdewereldland bent geweest en door zo'n straat hebt gelopen, weet je dan hoe het daar ruikt? Het ruikt naar urine, want mensen urineren langs de kanten van de weg. Soms stroomt er urine langs de kanten van de weg. Het ruikt er naar urine. Natuurlijk liggen er ook uitwerpselen van dieren en dergelijke, en dat raakt allemaal vermengd met het stof. Het stof is dus bijzonder onrein, en dat wisten ze. In die tijd wisten ze niet zoveel over hygiëne als wij. Ze wisten niets over ziektekiemen en dergelijke, maar ze wisten wel dat het stof geen aangenaam spul was. Wanneer iemand bij een ander het huis binnenging, kreeg de laagste dienaar in het huishouden de taak om zijn voeten te wassen. De mensen trokken hun schoenen uit, zoals mensen ook nu nog hun schoenen uittrekken wanneer ze een huis binnengaan in Azië, of op Hawaï, of op veel andere plaatsen waar een Aziatische cultuur bestaat. Ze konden niet zomaar met hun blote voeten het huis binnenlopen, want hun blote voeten waren heel smerig. Daarom waste een dienaar hun voeten.

Het lijkt een beetje op het afwassen van een gootsteen vol heel, heel vuile vaat. Er is smerig uitzien, walgelijk water en andere troep, en je hebt geen latex handschoenen. Wanneer je daarmee klaar bent, heb je het gevoel dat je echt je handen moet wassen, omdat het zo smerig is. In zo'n situatie bevond de dienaar zich die iemands voeten waste. We kunnen ongetwijfeld ergere dingen bedenken, en misschien konden zij dat ook, maar dit was beslist de nederigste taak. Het was de taak die aan de dienaar met de laagste status in het huishouden werd gegeven.

Toen Jezus de voeten van Zijn discipelen ging wassen, weten we daarom niet of hun voeten bij hun aankomst in de bovenzaal niet gewassen waren. Misschien hadden ze alleen de zaal gehuurd en geen dienaar, en waren hun voeten dus niet gewassen. Of misschien hadden ze bij binnenkomst hun voeten gewassen en maakte Jezus alleen een symbolisch gebaar. Er wordt ons niet echt verteld of hun voeten op dat moment vuil waren of niet. Maar de betekenis van Zijn gebaar was hoe dan ook vooral

symbolisch. Het was symbolisch omdat voeten wassen de laagste taak was. Heel weinig mensen zouden nederig genoeg zijn om dat te doen als ze er niet toe gedwongen werden, als ze geen slaaf waren.

Ik weet zeker dat iedere discipel de voeten van Jezus zou hebben gewassen. Maar waarschijnlijk zouden ze niet elkaars voeten hebben gewassen, omdat ze zichzelf te veel als gelijken van de anderen beschouwden om hun voeten te wassen. Het was een te nederige taak. Dit is wat Jezus deed.

8

Petrus verzet zich tegen de voetwassing

Daarna goot Hij water in de waskom en begon de voeten van de discipelen te wassen en af te drogen met de linnen doek die Hij om Zijn middel had.

JOHANNES 13:5

We weten niet bij hoeveel discipelen Hij dat had gedaan voordat Hij bij Simon Petrus kwam. Maar toen Hij bij Petrus kwam, werd de gang van zaken onderbroken, want Petrus is degene die altijd zegt wat hij denkt. Waarschijnlijk dacht hij hierover niet anders dan de rest van de discipelen. Waarschijnlijk dachten ze allemaal hetzelfde als hij, maar hij was degene die er altijd uitflapte wat hij dacht.

Toen kwam Hij bij Simon Petrus, en Petrus zei tegen Hem:

Zo kwam Hij bij Simon Petrus en die zei tegen Hem: Heere, wilt U mij de voeten wassen?

JOHANNES 13:6

Jezus antwoordde hem:

Jezus antwoordde en zei tegen hem: Wat Ik doe, weet u nu niet, maar u zult het later inzien.

JOHANNES 13:7

Het lijkt er inderdaad op dat Petrus het later begreep, want toen hij het over leiderschap en dergelijke had, zei Petrus tegen iedereen:

stel je nederig op.

Blijkbaar leerde hij de les wel, maar niet snel of onmiddellijk. Jezus zei dat er een tijd zou komen waarop hij zou begrijpen wat Hij deed. Ondertussen moest hij Hem gewoon vertrouwen. Hij wist wat Hij daar deed.

Petrus zei tegen Hem:

Petrus zei tegen Hem: U zult mijn voeten in der eeuwigheid niet wassen! Jezus antwoordde hem: Als Ik u niet was, hebt u geen deel met Mij.

JOHANNES 13:8

Hij probeerde niet opstandig te zijn. Hij probeerde Jezus de gepaste eerbied te betonen door te zeggen dat hij onmogelijk kon toestaan dat Jezus Zich vernederde tot een positie onder hem. Het lijkt op wat Johannes de Doper zei:

Maar Johannes wilde Hem hiervan weerhouden en zei: Ik heb het nodig door U gedoopt te worden, en komt U naar mij?

MATTHEÛS 3:14

Maar Jezus zei:

Maar Jezus antwoordde hem en zei: Laat het nu gebeuren, want op deze wijze past het ons alle gerechtigheid te vervullen. Toen liet hij het Hem toe.

MATTHEÛS 3:15

Toen onderwierp Johannes zich. Uiteindelijk onderwierp Petrus zich ook.

Het doet denken aan de keren dat Jezus kwam en aanbood de lagere positie in te nemen, zoals toen Hij Zich door Johannes liet dopen. De mensen wisten dat dit ongemakkelijk was. Dit was vreemd. Hij is de Koning. Zij hoorden Hem te dienen, niet

andersom. Petrus protesteerde dus voornamelijk uit eerbied voor Jezus, niet uit opstandigheid of uit het verlangen ongehoorzaam te zijn. Hij zei:

U mag mijn voeten echt nooit wassen.

Jezus antwoordde hem:

Als Ik je niet was, hoor je niet bij Mij.

Hij had tegen Petrus gezegd dat hij het nu niet zou begrijpen, maar later wel. Ik weet zeker dat Petrus toen niet begreep wat Jezus zei:

Petrus zei tegen Hem: U zult mijn voeten in der eeuwigheid niet wassen! Jezus antwoordde hem: Als Ik u niet was, hebt u geen deel met Mij.

JOHANNES 13:8

9

Geestelijke reiniging en Judas' onreinheid

Maar we zullen zien dat deze voetwassing niet alleen over dienstbaarheid ging, hoewel dat wel zo was. Ze ging ook over verzoening. Ze ging ook over het kruis, zoals we zullen zien. Want Hij maakt een opmerking waaruit duidelijk blijkt dat Hij het hier niet alleen over lichamelijke wassing heeft. Hij heeft het over de noodzaak dat iemand door Christus van zijn zonden wordt gewassen. Jezus zegt:

Als je je niet door Mij laat wassen, hoor je niet bij Mij.

Petrus begreep het niet, maar het beviel hem niet hoe dat klonk. Dus sloeg hij als een pendel door naar het andere uiterste, want hij had de neiging extreem te zijn. Hij zei tegen Hem:

Simon Petrus zei tegen Hem: Heere, niet alleen mijn voeten, maar ook mijn handen en mijn hoofd.

JOHANNES 13:9

Als door Hem gewassen worden betekende dat hij zo bij Hem bleef en deel aan Hem had, dan wilde hij de volledige behandeling. Geef mij dan de volledige behandeling. Was ook mijn handen en mijn hoofd en al het andere. Jezus, Die veel evenwichtiger was, zei tegen hem:

Jezus zei tegen hem: Wie gebaad heeft, heeft slechts nodig dat zijn voeten worden gewassen, want hij is al geheel rein. En u bent rein, maar niet allen.

JOHANNES 13:10

Wat Hij daar zegt, is dat iedereen die zijn normale persoonlijke hygiëne heeft bijgehouden, iedereen die onlangs al een bad heeft genomen, schoon genoeg is. Als ze voor een maaltijd komen, hoeven hun hoofd, hun handen en elk ander deel van hun lichaam niet gewassen te worden. Hun voeten moeten wel gewassen worden, want hun voeten worden natuurlijk vuil. Zelfs als je een bad had genomen en daarna van huis was gegaan en ergens naartoe was gelopen, zouden je voeten vuil zijn wanneer je daar aankwam. De rest van je lichaam zou dat niet zijn. Wat Hij dus zegt, is dat je, als je een bad hebt genomen, niet opnieuw gewassen hoeft te worden, behalve je voeten. Je voeten worden vuil door het lopen, maar de rest van je lichaam niet. Dat bedoelt Jezus:

Wie zich gewassen heeft, hoeft alleen nog zijn voeten te wassen en is voor het overige helemaal schoon.

Dan zegt Hij dit:

Jullie zijn allemaal schoon, maar niet ieder van jullie.

Want Hij wist wie Hem zou verraden. Daarom zei Hij:

Jullie zijn niet allemaal schoon.

Johannes vertelt ons dat dit een symbolische handeling is, want de reinheid waar Hij het hier over heeft, gaat er niet om of ze wel of niet een bad hadden genomen. Hij heeft het erover dat Judas geestelijk onrein was. Satan had Judas ingegeven Hem te verraden. Judas had een duister en vuil hart. De anderen waren rein, de anderen waren zuiver, de anderen waren onschuldig, maar Judas niet.

Wanneer Jezus zegt:

Jezus zei tegen hem: Wie gebaad heeft, heeft slechts nodig dat zijn voeten worden gewassen, want hij is al geheel rein. En u bent rein, maar niet allen. Want Hij wist wie Hem verraden zou; daarom zei Hij: U bent niet allen rein.

JOHANNES 13:10-11

dan hebben het vuil en de reinheid in die laatste uitspraak dus geen betrekking op hun voeten of hun lichaam, maar op hun hart.

10

Eenmaal gewassen, telkens de voeten

Hier zien we dat deze voetwassing een dubbele betekenis heeft. We zullen ontdekken dat ze als voorbeeld dient. Dat maakt Hij hun daarna duidelijk, namelijk dat ze moeten doen wat Hij deed. Hij doet het dus als voorbeeld. Maar daaraan voorafgaand is het een symbolische handeling die Zijn eigen offer uitbeeldt, waardoor het hart van zonde wordt gereinigd. De discipelen waren op dat moment rein van hart, maar een van hen was dat niet.

Het punt dat Jezus kennelijk maakt, is dat iemand die eenmaal grondig gereinigd is, toch af en toe nog reiniging nodig heeft, maar alleen van het deel dat vuil wordt, alleen de voeten. Zoals predikers soms benadrukken, zijn je voeten het deel van je lichaam dat met de wereld in aanraking komt. De christen die wedergeboren is, is gewassen, gerechtvaardigd en gereinigd. Hij is rein. Hij is blijvend rein. Hij hoeft niet opnieuw behouden te worden. Hij blijft rein. Hij blijft behouden. Maar door zijn contact met de wereld ontstaat er wel verontreiniging.

Jakobus zei:

De zuivere en onbevleete godsdienst voor God en de Vader is dit: wezen en weduwen bezoeken in hun verdrukking en zichzelf onbesmet bewaren van de wereld.

JAKOBUS 1:27

Onbevlekt blijven van de wereld is beslist het doel, maar het is geen doel dat altijd wordt bereikt. Het is geen doel dat we altijd bereiken. We willen onbevlekt blijven van de wereld, maar Jakobus zei dat we allemaal in veel dingen struikelen. Daarom worden onze voeten vuil. We worden niet helemaal vuil. We worden niet opnieuw smerig. We worden niet als Judas, die innerlijk niet rein is. We behouden nog steeds de weldaden van Christus' reiniging en verzoening, maar er is aanvullende reiniging nodig, alleen op het gebied waar verontreiniging is ontstaan.

11

Zondigen is niet de christelijke norm

Ik weet zeker dat velen in dit verband aan de hoofdstukken 1 en 2 van 1 Johannes zouden denken. Want in 1 Johannes, hoofdstuk 2, vers 1 en 2, zegt Johannes:

Mijn kinderen, ik schrijf u deze dingen, opdat u niet zondigt. En als iemand gezondigd heeft: wij hebben een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de Rechtvaardige. En Hij is een verzoening voor onze zonden; en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden van de hele wereld.

1 JOHANNES 2:1-2

Wij zijn van onze zonden gereinigd, maar soms zondigen we. Johannes zegt:

Ik schrijf dit zodat jullie het niet zullen doen.

Niet zondigen is de norm. Dat is belangrijk om op te merken. Veel mensen zeggen: 'De norm is dat we allemaal elke dag vele malen zondigen in gedachten, woorden en daden.' Dat is niet werkelijk de norm voor christenen. Het is misschien het

gemiddelde, maar het is niet normaal. Christenen horen niet elke dag vele malen te zondigen in gedachten, woorden en daden.

Ik ben opgegroeid met de gedachte dat dit waar was. Het specifieke kerkgenootschap waarin ik ben opgegroeid, zei dat vrij vaak. Ze wilden heel duidelijk maken: „Neem je nooit voor om heilig te zijn. Neem je nooit voor om een leven zonder zonde te leiden. Denk er zelfs niet aan.” Ze zeiden werkelijk dat je iedere dag vele malen moet zondigen in gedachten, woorden en daden. Als je ooit een dag hebt waarop je denkt dat je dat niet hebt gedaan, dan ben je schuldig aan de zonde van hoogmoed. Dus wat je ook doet, je bent veroordeeld. Het is een dilemma. Of je zondigt en erkent dat, en dus ben je schuldig, of je erkent het niet, en dus ben je schuldig aan hoogmoed.

Ze laten het klinken alsof zondigen de christelijke norm is — sterker nog, alsof het een christelijke noodzaak is, alsof je het wel moet doen. De Bijbel leert dat je het niet hoeft te doen. Johannes zei:

Ik heb jullie dit geschreven zodat jullie het niet zullen doen. Als iemand het toch doet, hebben we bij de Vader iemand die voor ons pleit. Gelukkig maar. Maar ik schrijf zodat je niet zult zondigen. Moeten we zondigen? Nee, wat we moeten, is niet zondigen. Dat is wat de Bijbel leert. We moeten niet zondigen.

12

Belijden en wandelen in het licht

Als we toch zondigen, is er gelukkig genade, reiniging en verzoening. Dat is de voetwassing. We verliezen ons behoud niet wanneer we zondigen, maar we worden verontreinigd. En gelukkig hebben we een Voorspraak op Wie we een beroep kunnen doen. In hoofdstuk 1 van 1 Johannes staat in vers 8:

Als wij zeggen dat wij geen zonde hebben, misleiden wij onszelf en is de waarheid niet in ons.

1 JOHANNES 1:8

Maar hij zegt:

Als wij onze zonden belijden: Hij is getrouw en rechtvaardig om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid.

1 JOHANNES 1:9

— onze voeten wassen —

Hij behoudt ons niet helemaal opnieuw, alsof we ons behoud door te zondigen waren kwijtgeraakt. Hij reinigt ons eenvoudig van alle ongerechtigheid die we door het zondigen hebben opgelopen en die we nu belijden. Blijkbaar worden onze voeten zo opnieuw gewassen: door onze zonden te belijden.

Het heeft natuurlijk te maken met de manier waarop we wandelen, en wandelen doen we met onze voeten. In hoofdstuk 1 van 1 Johannes staat in vers 7:

Maar als wij in het licht wandelen, zoals Hij in het licht is, hebben wij gemeenschap met elkaar, en het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde.

1 JOHANNES 1:7

Terwijl we in het licht wandelen, reinigt het bloed van Jezus Christus ons voortdurend van alle zonde.

Hoe ziet wandelen in het licht eruit? Het betekent dat je de waarheid vertelt over je zonde en in het licht leeft in plaats van je terug te trekken in de duisternis. We weten dat het Evangelie van Johannes in hoofdstuk 3 zegt:

Het licht is in de wereld gekomen, maar de mensen hadden de duisternis meer lief dan het licht, omdat hun werken slecht waren. Wie kwaad doet, haat het licht en komt niet tot het licht; wie de waarheid doet, komt wel tot het licht, zodat zijn werken openbaar worden.

JOHANNES 3:19-21

In het licht kun je gezien worden zoals je bent. In het donker verberg je wat je bent. Johannes zegt dat als we in het licht wandelen, dit natuurlijk betekent dat we transparant zijn. We staan toe dat anderen ons zien zoals we zijn. Dat wordt verder uitgewerkt in de verzen 8 en 10. Als we zeggen dat we geen enkele zonde hebben, dan zijn we niet in het licht, want we hebben wel zonde. Als we zeggen van niet, dan wandelen we niet in het licht en blijft onze zonde dus bestaan. Maar als we onze zonde belijden, dan is dat wandelen in het licht: we zijn er eerlijk over.

Let op de verzen 7 en 9. Beide eindigen met hetzelfde resultaat: wij worden gereinigd. Aan het einde van vers 7 staat:

het bloed van Jezus reinigt ons van alle zonden.

Aan het einde van vers 9 staat:

Als wij onze zonden belijden: Hij is getrouw en rechtvaardig om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid.

1 JOHANNES 1:9

Waarom gebeurt dat? In vers 7 is het door in het licht te wandelen. In vers 9 is het door onze zonden te belijden. Je zonden belijden, eerlijk zijn over je zonden, is wandelen in het licht.

Terwijl je in het licht wandelt en niet doet alsof je iets bent wat je niet bent — je bent een echte christen, maar je probeert niet heiliger en volmaakter over te komen dan je bent — blijf je in gemeenschap met God. Het bloed van Christus reinigt ons terwijl we in het licht wandelen. Hij wast als het ware onze voeten en reinigt ons voortdurend, terwijl wij voortdurend onze zonden belijden.

13

Genade zonder noodzaak tot zondigen

Jezus is de Voorspraak. Als iemand toch zondigt, belijden we dat en worden we gereinigd doordat we onze zonde belijden. Als iemand toch zondigt, hebben we een Voorspraak bij de Vader. Dat is Jezus Christus, de Rechtvaardige, Die onze verzoening

door voldoening is, het verzoeningsoffer dat God voor ons heeft gezonden.

Trouwens, toen hij zei:

Mijn kinderen, ik schrijf u deze dingen, opdat u niet zondigt. En als iemand gezondigd heeft: wij hebben een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de Rechtvaardige.

1 JOHANNES 2:1

zei ik al dat we niet hoeven te zondigen. Maar als je verwacht dat je niet zult zondigen, kun je teleurgesteld raken, want door dwaasheid, zwakheid, onoplettendheid, zorgeloosheid of wat dan ook bezwijken we wel voor verleiding. We struikelen wel. Jakobus zei:

we struikelen allemaal.

Maar Paulus zei in 1 Korinthe 10:13:

Meer dan een menselijke verzoeking is u niet overkomen. En God is getrouw: Hij zal niet toelaten dat u verzocht wordt boven wat u aankunt, maar Hij zal met de verzoeking ook de uitkomst geven om die te kunnen doorstaan.

1 KORINTHE 10:13

Wanneer je ook maar tot zonde verzocht wordt, is er een uitweg. Je zult nooit op zo'n manier verzocht worden dat je wel moet bezwijken. God zal niet toestaan dat je boven je vermogen verzocht wordt.

Als je zondigt, is dat jouw schuld. God heeft je niet verzocht. God heeft niet toegestaan dat je boven je vermogen verzocht wordt. Denk aan wat Jakobus in Jakobus 1 zei:

Laat niemand zeggen, als hij verzocht wordt: Ik word door God verzocht. God immers kan niet verzocht worden met het kwade en Hijzelf verzoekt niemand.

JAKOBUS 1:13

Hij bedoelt: zeg niet dat God je in een situatie heeft gebracht waarin de verzoeking groter is dan je kunt verdragen. God verzoekt niemand met het kwaad. Hij kan niet door het kwaad verzocht worden. Hij zegt:

Maar ieder mens wordt verzocht, als hij door zijn eigen begeerte wordt meegesleurd en verlokt.

JAKOBUS 1:14

Het is allemaal jouw schuld. Als je zondigt, is het allemaal jouw schuld, want het hoefde niet. Maar gemeenten leren je misschien dat het wel moet, omdat ze je verwachtingen niet te hoog willen maken. En ze worden het moe om al die mensen te begeleiden die onder veroordeling leven. Dus zeggen ze gewoon: maak je geen zorgen, iedereen zondigt. Dat is min of meer normaal. Nou, ik denk niet dat het normaal is. Het komt wel vaak voor. We moeten in wezen onthouden dat de meeste christenen worstelingen hebben. Ik denk dat waarschijnlijk bijna alle christenen, misschien wel alle christenen, op bepaalde gebieden met iets worstelen waardoor ze voortdurend verslagen lijken te worden. Maar dat komt niet doordat ze boven hun vermogen verzocht worden. Het komt doordat we niet zo ijverig zijn. Niemand van ons is zo ijverig als hij zou moeten zijn in het vroegtijdig zoeken naar die uitweg, wanneer het proces van de verzoeking begint.

Hoe dan ook, er is reiniging. Als we vallen, is er reiniging. Ik geloof dat Jezus daarnaar verwijst, al gebruikt Hij het beeld van een natuurlijk lichaam dat schoon is doordat het gebaad is, maar waarvan de voeten toch zo nu en dan gewassen moeten worden, omdat die tijdens het lopen vuil worden. Daarom zegt Hij:

Jezus zei tegen hem: Wie gebaad heeft, heeft slechts nodig dat zijn voeten worden gewassen, want hij is al geheel rein. En u bent rein, maar niet allen.

JOHANNES 13:10

Je hoeft niet helemaal opnieuw behouden te worden. Je hoeft alleen je wandel met God te onderhouden. Je moet jezelf rein houden. Als je gevallen bent, moet je dat belijden en in het licht wandelen. Gelukkig reinigt het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, van alle zonde.

Maar Hij zegt:

Jullie zijn schoon, maar niet ieder van jullie.

Johannes vertelt ons dat deze raadselachtige uitspraak naar Judas verwijst. Daarmee vertelt hij ons dat veel van wat Jezus over reiniging en dergelijke zei, een symbolische verwijzing is naar iemands morele of geestelijke toestand.

14

Jezus' voorbeeld van nederige dienst

Maar dan komt in vers 12 en de verzen daarna nog een andere les uit deze voetwassing naar voren. Naast de symbolische betekenis van reiniging wil Jezus hier nu een les over dienstbaarheid en nederigheid naar voren halen. Dus toen Hij in vers 12 hun voeten gewassen had, Zijn kleren weer had aangedaan en was gaan zitten, zei Hij tegen hen:

Toen Hij dan hun voeten gewassen had en Zijn kleren weer had aangedaan, ging Hij weer aanliggen en zei tegen hen: Ziet u in wat Ik aan u gedaan heb?

JOHANNES 13:12

Blijkbaar antwoordden ze niet.

Ik weet niet zeker of ik had willen antwoorden. Als ik ja had gezegd, dan zou Hij zeggen: oké, leg de anderen dan maar eens uit wat dit precies betekent. Ik weet niet zeker of ik in dat stadium in die positie had willen worden gebracht. Als je nee zei, zou je verwachten dat Hij zoiets zou zeggen als:

Jezus antwoordde en zei: O ongelovig en ontaard geslacht, hoelang zal Ik nog bij u zijn, hoelang zal Ik u nog verdragen? Breng hem hier bij Mij.

MATTHEÛS 17:17

Of:

En Jezus, Die dat wist, zei tegen hen: Waarom spreekt u erover met elkaar dat u geen broden hebt? Ziet u het nog niet in en begrijpt u het niet? Hebt u nog uw verharde hart?

MARKUS 8:17

Wanneer Hij een vraag stelde als: begrijpen jullie dit? Dan waren ze daar met zijn twaalfen. Laat iemand anders maar eerst antwoorden. Niemand wilde antwoorden, dus ging Hij gewoon verder.

Hij zei:

U noemt Mij Meester en Heere, en u zegt het terecht, want Ik ben het.

JOHANNES 13:13

Daarover maakte Hij Zichzelf niets wijs. Hij hoefde geen vals, negatief zelfbeeld aan te nemen. Hij wist wat Hij was. Hij was de Heere. Hij is de Leraar. Hij heeft de leiding. Hij is Degene Die zij met zulke eretitels moesten aanspreken. Volgens het Evangelie van Mattheüs was Hij in feite de Enige Die ze zo mochten aanspreken. In hoofdstuk 23 zegt Hij:

Laat u niet rabbi of leider noemen, want Eén is uw Meester en Eén is uw Leider: Christus.

MATTHEÛS 23:8,10

Dus zegt Hij:

U noemt Mij Meester en Heere, en u zegt het terecht, want Ik ben het. Als Ik dan, de Heere en de Meester, uw voeten gewassen heb, moet ook u elkaars voeten wassen. Want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat ook u zult doen zoals Ik voor u heb gedaan. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Een dienaar is niet meer dan zijn heer, en een gezant niet meer dan hij die hem gezonden heeft. Als u deze dingen weet, zalig bent u als u ze doet.

JOHANNES 13:13-17

15

Is voetwassing een verplicht ritueel?

Nu staan hier verschillende dingen. Eén daarvan is dat Hij zegt:

Als Ik jullie voeten heb gewassen, moeten jullie ook elkaars voeten wassen.

Sommige groepen, sommige kerkgenootschappen en andere groepen hebben deze uitspraak opgevat als de instelling van een sacrament, een verordening of een of ander ritueel dat van tijd tot tijd uitgevoerd moet worden. Ik denk dat gemeenten die dit doen een voetwassingsceremonie houden, al weet ik niet hoe vaak ze dat doen. Misschien één keer per jaar of zo. Ik denk dat de Church of God in Anderson, Indiana, die ik een tijdlang bezocht heb, dit deed. Ik denk dat mennonieten het doen, als ik me niet vergis. Veel groepen hebben deze voetwassing in praktijk gebracht.

Ik ben zelf nog nooit bij een dienst met een voetenwassing geweest. De mensen die er wel bij zijn geweest — want ik heb verschillende mensen gekend die naar zulke gemeenten gaan — hebben altijd gezegd: „Het is werkelijk een grote zegen. De Heere is echt aanwezig wanneer dit gebeurt”, enzovoort. Ik neem dat van hen aan. Ik weet zeker dat ze de waarheid spreken. Ik weet zeker dat het volledig afhangt van wat er tijdens zoiets in iemands hoofd omgaat.

Maar ik zou dit willen zeggen: ik denk dat het een vergissing is om Jezus' woorden zo uit te leggen dat de gemeente periodiek een ritueel van voetenwassing moet houden. Jezus zei:

Julie horen elkaars voeten te wassen. Het kan heel goed nuttig zijn. Allerlei dingen kunnen nuttig zijn. Allerlei rituelen kunnen nuttig zijn, maar ze zijn niet verplicht. De vraag is: zei Jezus letterlijk dat christenen elkaars voeten moesten wassen, of bedoelde Hij iets anders?

Zoals ik eerder zei, zou het wassen van voeten tegenwoordig niet echt dezelfde waarde hebben. Het is niet zo onaangenaam om de voeten te wassen van iemand die in bad is geweest, zijn voeten heeft gewassen, schone sokken en schoenen heeft aangetrokken en naar de gemeente is gekomen om zijn voeten in water te laten dompelen. Het heeft niet dezelfde praktische waarde. Het heeft geen functie. Wat Jezus in die samenleving deed, had een uitermate praktische functie. Het was een vuil karwei dat iemand moest doen, en Hij nam dat vuile karwei op Zich. Zoals ik al zei, kan het zijn dat hun voeten al gewassen waren voordat ze binnenkwamen en dat Zijn handelingen meer symbolisch waren. Maar zelfs als dat zo was, nam Hij de rol van een voetenwasser op Zich. Dat was onder alle andere omstandigheden een vuil karwei, een van die karweitjes waarvan iedereen hoopt dat iemand anders zich ervoor zal aanbieden.

16

Eric Liddell als nederige dienaar

Velen van jullie kennen Eric Liddell, die olympisch hardloper was. Zijn verhaal kwam aan bod in de film *Chariots of Fire*. Hij won niet alleen een gouden medaille op de Olympische Spelen, maar ging daarna terug naar China, waar hij geboren was. Hij was een Schotse christen die in China geboren was als zoon van zendingsouders. Hij was een tijdlang teruggegaan naar Schotland, en in die periode liep hij op de Olympische Spelen en won hij een gouden medaille. Maar daarna ging hij terug naar China en bracht daar de rest van zijn leven door.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog vielen de Japanners China binnen en deden ze de Chinezen, en ook de Koreanen, een aantal heel, heel wrede dingen aan. Koreanen en Chinezen koesteren vaak enige wrok tegen de Japanners vanwege de dingen die de Japanners hun tijdens de oorlog hebben aangedaan. Toen de Japanners China binnentrokken, waren ze natuurlijk formeel met ons in oorlog. Daarom werden alle Amerikaanse zendelingen, diplomaten en anderen die zich in China bevonden toen de Japanners kwamen, opgepakt en in interneringskampen geplaatst. Dit waren geen

martelkampen zoals Hitler die voor de Joden had. Het waren geen vernietigingskampen, maar ze werden ook niet onderhouden. De Japanners gingen tijdens de oorlog niet erg menselijk om met mensen die niet aan hun kant stonden.

Eric Liddell bracht als zendeling in China zijn laatste dagen door in een van deze kampen. Hij stierf in een van die kampen aan een hersenaneurysma of iets dergelijks. Het overviel hem vrij plotseling. Maar hij was daar enige tijd, en degenen die samen met hem in het kamp zaten, vertellen dat hij zo'n dienend hart had.

Een verhaal dat wordt verteld, is dat de afvoer in de latrine van het kamp vaak verstopt zat. De afvoerput in de vloer zat verstopt, en de mensen bleven de latrine toch gebruiken, omdat ze hun behoefte niet buiten op het terrein wilden doen. Dus gingen de mensen naar binnen, of hurkten ze op de drempel of zoiets, en deden ze wat ze moesten doen. Maar vaak lag er op de vloer van de latrine een enkele centimeters dikke laag menselijke uitwerpselen. Niemand wilde die schoonmaken, en Eric Liddell ging er gewoon naar binnen. Hij waadde erdoorheen en maakte alles schoon. Daarbij zong hij lofliederen, floot hij en prees hij de Heere.

Hij was een heel opgewekte man, een heel godvrezende man. Iedereen waardeerde hem enorm, omdat niemand die latrine wilde schoonmaken en hij het gewoon deed zonder dat iemand het hem vroeg. Terwijl hij het deed, prees hij de Heere. Hij bleef zo opgewekt dat zijn dienende hart op iedereen indruk maakte. Ik weet niet hoeveel mensen, maar ik weet zeker dat veel mensen daardoor tot de Heere kwamen. Maar zelfs als dat niet zo was, waren zijn daden God volkomen welgevallig.

Wat hij deed, kwam heel sterk overeen met het verrichten van de voetenwassing in de tijd van Jezus. Wat hij deed, was waarschijnlijk een stuk smeriger dan iemands voeten wassen, maar het bleef het karwei dat niemand wilde doen. Het was het karwei dat je, als je een slaaf had, aan de slaaf met de laagste rang zou geven. Dat is wat Jezus zegt.

17

De onaangenaamste taken voor elkaar

Ik denk niet dat Jezus zegt dat het belangrijk is dat we elkaars voeten wassen. Hij en Zijn discipelen zullen zich destijds waarschijnlijk geen cultuur als de onze hebben voorgesteld, waarin mensen meestal schoon zijn, schoenen en sokken dragen, geen

vuile voeten krijgen tijdens het lopen en op bestrating lopen. Hun voeten raken gewoon niet overal waar ze komen bevuild. Daarom denk ik dat de woorden:

jullie moeten elkaars voeten wassen meer een soort aanduiding zijn voor het verrichten van de nederigste en onaangenaamste taken voor elkaar.

Om die reden denk ik niet dat het houden van een voetwassingsdienst daar noodzakelijkerwijs mee in overeenstemming is, al zou dat wel zo kunnen zijn. Zoals ik al zei, hangt het af van wat er omgaat in de mensen die eraan deelnemen. Ze zeggen misschien: “Door jouw voeten te wassen, terwijl dat eigenlijk helemaal niet nodig is, zeg ik symbolisch dat ik jouw dienaar ben. Ik ben beschikbaar om je op andere manieren van dienst te zijn wanneer je dat nodig hebt, en deze voetwassing is eenvoudigweg mijn manier om dat duidelijk te maken.” Ik weet zeker dat dit heel opbouwend zou kunnen zijn.

Maar ik denk niet dat het per se de juiste gedachte is om te zeggen: “Jezus heeft gezegd dat we elkaars voeten moeten wassen. Daarom moeten we af en toe voetwassingsdiensten inplannen, want anders zijn we ongehoorzaam aan Jezus.” Je kunt iedere dag van het jaar voetwassingsdiensten houden en toch ongehoorzaam zijn aan wat Hij hier gebiedt, want het is eigenlijk helemaal niet zo vreselijk om Amerikaanse voeten te wassen. Maar er zijn bepaalde werkzaamheden en taken die wel vreselijk zouden zijn om te doen, bepaalde dingen die niet iedereen zou willen doen. De christen stapt naar voren, zoals Eric Liddell dat deed, en verricht die werkzaamheden opgewekt en uit liefde. Het is in wezen iets wat uit liefde wordt gedaan. Het gebeurt niet met tegenzin. Je doet het omdat je denkt: iemand moet het doen, en ik wil niet dat iemand anders dit moet doen, omdat ik om deze mensen geef. Het laatste wat ik zou willen, is dat deze mensen hier door deze viezigheid heen moeten gaan, dus zal ik het doen.

Je zou zonder aarzelen je leven geven voor je kinderen, toch? Als er gekozen moest worden tussen jouw lijden en het lijden van je kinderen, dan hoefde je daar niet over na te denken. Je zou er geen moment over hoeven nadenken. Je zou liever zelf lijden dan dat een van je kinderen zou lijden. Welnu, het is alsof je naar alle andere mensen kijkt alsof ze jouw kinderen zijn. Dat zijn ze niet. Het zijn Gods kinderen, en Hij geeft evenveel om hen als jij om de jouwe geeft. Je liefde voor hen komt dan tot uiting in daden van dienstbaarheid en in het op je nemen van de taken waarvan je niet zou willen dat jouw kinderen ze moesten doen. Je zou ze zelf ook liever niet hoeven doen,

maar je zou het hun besparen. Deze daden van dienstbaarheid houden in dat je dingen doet die iemand moet doen, maar die niemand wil doen. Dat zou tegenwoordig de parallel zijn met de voetwassing in de tijd van Jezus.

18

Dienen vanuit kracht en waardigheid

Wat hier natuurlijk interessant aan is, is dat er aan het begin uitdrukkelijk staat:

stond Jezus, Die wist dat de Vader Hem alle dingen in handen gegeven had en dat Hij van God uitgegaan was en tot God heen ging,

JOHANNES 13:3

Wat Hij in Zijn handen nam, was een kom, een handdoek en voeten. Dat zijn de dingen die de meeste mensen niet in handen zouden willen hebben. Maar Hij deed dit in het besef van Zijn werkelijk bevoorrechte positie en Zijn ware status.

Veel mensen zullen andere mensen dienen, maar ze doen dat omdat ze het gevoel hebben: “Ik ben niet in staat om iets beters te doen,” of: “Ik ben het niet waard om iets beters te doen,” of: “Ik ben hier toch al de minste van iedereen.” Er zijn mensen die een uitzonderlijk laag, onnatuurlijk en ongezond zelfbeeld hebben. Hun daden van dienstbaarheid kunnen liefdevol zijn, maar het kan ook gewoon hun manier zijn om te zeggen: “Ik ben degene die dit echt verdient te doen, want ik verdien niets beters.” Ze straffen zichzelf ergens voor. Wie weet?

Jezus was niet zo. Jezus strafte Zichzelf niet en dacht ook niet: “Ik sta zo laag dat Ik deze mensen moet dienen, want zij staan beslist ver boven Mij.” Nee, Hij wist dat Hij ver boven hen stond, maar Hij daalde nog lager af. Het staat symbool voor wat Hij op veel grotere schaal had gedaan en waar Filippenzen 2 over spreekt:

Hoewel Hij in de gestalte van God was, heeft Hij Zichzelf vernederd en de gestalte van een dienaar aangenomen. Hij werd gehoorzaam tot de dood, ja, tot de kruisdood.

FILIPPENZEN 2:6-8

Juist als Iemand Die in de gestalte van God was, nam Hij vrijwillig de laagste plaats in. Hij werd niet in die positie gedwongen door een onrealistisch laag zelfbeeld en ook niet doordat iemand Hem ertoe dwong. Het kwam juist voort uit een positie van kracht, een positie waarin Hij de regie had. In God ben ik een zoon van God. In Zijn geval is Hij de Zoon van God. Maar wij zijn allemaal zonen en dochters van God, en wij hebben allemaal een bepaalde status. Daarom:

Maar wij die sterk zijn, zijn verplicht de zwakheden van hen die niet sterk zijn te dragen, en niet onszelf te behagen.

ROMEINEN 15:1

zei Paulus. Als ik vanuit een sterke positie handel, kan ik de offers brengen die een zwakker mens niet kan brengen. Daarom beschouw ik het als mijn taak om het te doen. Dat is wat ik moet doen.

Als ik mijzelf zie als iemand met voorrechten in God, kan ik op een gezonde manier naar mijzelf kijken en over mijzelf denken, en mij toch lager stellen dan alle anderen. In feite is dat werkelijk de enige manier om nederig te zijn. Het is niet werkelijk nederig om te denken dat je een kluit aarde bent en je daarom als een kluit aarde te gedragen. Het gaat erom dat je beseft dat je een prins of prinses van het universum bent, dat je iemand bent die tegen een prijs is gekocht. Je bent een kostbare parel. Je bent een schat die verborgen lag in een akker en waarvoor Jezus is gestorven. Je bent van grote waarde. En nu wordt jou, als waardevol mens, gevraagd om anderen hoger te achten dan jezelf. Dat doe je vanuit een positie van kracht, niet vanuit een positie van zwakte.

19

Een dienaar is niet meer dan zijn heer

Jezus handelde hier vanuit een positie van kracht. Hij zegt:

U noemt Mij Meester en Heere, en u zegt het terecht, want Ik ben het. Als Ik dan, de Heere en de Meester, uw voeten gewassen heb, moet ook u elkaars voeten wassen. Want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat ook u zult doen zoals Ik voor u heb gedaan. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Een dienaar is niet meer dan zijn heer, en een gezant niet meer dan hij die hem gezonden heeft.

JOHANNES 13:13-16

Hij zegt in vers 16:

U noemt Mij Meester en Heere, en u zegt het terecht, want Ik ben het. Als Ik dan, de Heere en de Meester, uw voeten gewassen heb, moet ook u elkaars voeten wassen. Want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat ook u zult doen zoals Ik voor u heb gedaan. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Een dienaar is niet meer dan zijn heer, en een gezant niet meer dan hij die hem gezonden heeft. Als u deze dingen weet, zalig bent u als u ze doet.

JOHANNES 13:13-17

dat wil zeggen: hij heeft niet meer voorrechten. Nu heeft je meester jou gediend, en jij bent niet groter dan Hem, dus moet jij ook anderen dienen.

De woorden „een gezant” in vers 16 vertalen het Griekse zelfstandig naamwoord apostolos, „iemand die gezonden is”. Dit is de enige plaats in het Evangelie van Johannes waar dat woord voorkomt. Het woord apostel is natuurlijk een zelfstandig naamwoord, apostolos, en het betekent iemand die gezonden is. Het spreekt vanzelf dat er een verwant werkwoord bestaat, en dit is de enige plaats in het Evangelie van Johannes waar dat werkwoord wordt gebruikt. Maar Hij duidt hen aan als mensen die gezonden zijn, als apostelen. Veel van wat Hij hierna in deze rede tegen hen zegt, is in de eerste plaats op hen als apostelen van toepassing. Veel van wat Hij tegen hen zegt, heeft in ruimere, tweede instantie betrekking op alle christenen, maar niet elk onderdeel ervan. Niet elk onderdeel is op alle christenen van toepassing.

In hoofdstuk 15, vers 27 zegt Hij bijvoorbeeld:

En u zult ook getuigen, want u bent van het begin af bij Mij.

JOHANNES 15:27

Zij waren vanaf het begin bij Hem geweest. Jij en ik niet. Wij waren er toen niet. Het is dus duidelijk dat veel van wat Hij zegt, tot hen als apostelen gericht is.

Dan lijkt het erop dat de instructies verband houden met de bijzondere rol die zij hadden als degenen die vanaf het begin bij Hem waren geweest. Dat betekent niet dat niemand anders ooit van Hem zal getuigen. Ook wij kunnen van Hem getuigen. Maar de instructies hier zijn in de eerste plaats aan hen als apostelen gericht. Hij zegt dus dat degene die gezonden is, waarmee Hij een apostel bedoelt, niet groter is dan degene die hem gezonden heeft. Dat is belangrijk om op te merken wanneer we bij vers 20 komen, wat we nog niet hebben gedaan.

20

Geluk door dienen, niet door aanzien

In vers 17 zegt Hij:

Als u deze dingen weet, zalig bent u als u ze doet.

JOHANNES 13:17

Welke dingen? Deze instructies over het dienen van elkaar. Als je die dingen weet, zul je gelukkig zijn als je ze doet. Dat gaat tegen je intuïtie in, want je zou niet denken dat je gelukkiger bent wanneer je andere mensen dient dan wanneer je zelf dienaren hebt. Iedereen die al langere tijd christen is, weet dit. Maar iemand die geen christen is, zou er doorgaans niet van uitgaan dat het een gelukkiger leven is om andere mensen te dienen dan om door hen gediend te worden. Mensen die gediend worden, zijn meestal rijk. Meestal zijn ze machtig. Meestal zijn het mensen met aanzien en voorrechten in de samenleving. Daarom dienen mensen hen: óf ze krijgen ervoor betaald, omdat die persoon rijk genoeg is om dienaren te betalen, óf ze dienen omdat die persoon een machtige positie bekleedt. Mensen willen voor hen kruipen. Ze willen bij hen slijmen en voorrechten verkrijgen die zij kunnen verlenen.

De meeste mensen die gediend worden, genieten juist de voorrechten waarmee de wereld inspeelt op de vleselijke verlangens van mensen: het verlangen om geliefd te zijn, om bewierookt te worden, om erkenning te krijgen, om gevreesd te worden, om vereerd te worden, om een ster te zijn en om rijk te zijn. Veel mensen denken: „Dat zou pas echt leven zijn.” Toch blijkt dat mensen die zulke posities werkelijk bekleden, dat niet als leven lijken te ervaren. Velen van hen vinden het erg verontrustend. In veel gevallen raken ze aan drugs verslaafd. Het lukt hun niet hun relaties in stand te houden. Ze gaan van het ene huwelijk naar het andere en geen daarvan is gelukkig. Ze hebben niets dan geld, en toch leiden ze in veel gevallen een zelfdestructief leven.

Ik zeg niet dat iedereen die rijk of beroemd is deze problemen heeft, maar deze voorrechten lijken mensen er beslist niet tegen te beschermen. Een zeer groot percentage van de mensen die geld, roem, dienaren, bewonderaars enzovoort hebben, behoort ook tot degenen die levensproblemen en relatieproblemen hebben. Ik zeg niet dat arme mensen veel van die problemen niet ook hebben. Ook zeg ik niet dat het bekleden van een bevoorrechte positie noodzakelijkerwijs de oorzaak van die levensproblemen is. Dat kan wel. Wanneer mensen nagaan hoe het verder is gegaan met degenen die de loterij hebben gewonnen, ontdekken ze vaak dat bijna niemand ooit de loterij heeft gewonnen zonder zijn leven en al zijn relaties te verwoesten. Juist de voorrechten waar mensen naar hunkeren, zijn vaak het gif dat hen doodt of datgene wat hun leven verwoest.

Maar zelfs als dat niet zo is, zelfs als je ermee kunt omgaan, en zelfs als sommige mensen roem en rijkdom hebben en toch een gelukkig leven leiden, blijft het punt dat heel wat mensen roem en rijkdom hebben zonder een gelukkig leven te hebben. Je kunt dus op geen enkele manier aannemen dat roem en rijkdom een gelukkig leven opleveren. Dat mensen je naam kennen, dat mensen je dienen en dat mensen jouw wil doen, klinkt misschien als echt leven, maar op zichzelf is het dat niet. Het schenkt geen geluk.

21

Liefde maakt dienstbaarheid vreugdevol

Liefdevolle dienstbaarheid doet dat wel. Als je van mensen houdt en hen dient, zal dat je vreugde geven. Het is paradoxaal, maar Jezus sprak vaak in paradoxen. Hij zei dat als je dit geheim kent, je gelukkig zult zijn.

Als u deze dingen weet, zalig bent u als u ze doet.

JOHANNES 13:17

Je zult een gelukkiger mens zijn als je het doet. Hier zal voor jou werkelijk geluk uit voortkomen: als jullie genoeg van elkaar houden om elkaar te dienen.

We weten dat Jezus dit uit liefde deed, omdat aan het begin van het hoofdstuk staat dat Hij hen tot het uiterste liefhad.

En vóór het feest van het Pascha, toen Jezus wist dat Zijn uur gekomen was dat Hij uit deze wereld zou overgaan naar de Vader, heeft Hij de Zijnen, die in de wereld waren en die Hij liefgehad had, liefgehad tot het einde.

JOHANNES 13:1

In die context staat er dat Hij, nadat Hij de Zijnen had liefgehad, een handdoek omdeed en hen diende. Hij diende hen niet uit een soort slaafse, wettische verplichting. Hij deed het omdat Hij van hen hield en wist dat dit goed voor hen zou zijn. Wanneer je van iemand houdt, kan niets je meer vreugde geven dan te weten dat je die persoon op de een of andere manier tot zegen bent geweest. Dat je zijn leven op de een of andere manier gemakkelijker of gelukkiger hebt gemaakt, of hem minder kopzorgen hebt bezorgd, of wat dan ook. Het lijden van iemand van wie je houdt verlichten, is het meest vervullende leven dat er bestaat.

Als je anderen dient en niet van hen houdt, is dat een ander verhaal. Als je iemand dient van wie je niet houdt, doe je dat óf omdat het je werk is, en je vindt het niet prettig omdat je niet van die persoon houdt, óf omdat je wettisch bent ingesteld en

denkt: „Ik ben christen. Ik hoor deze persoon te dienen, maar ik wou dat het niet hoefde.” Dat is geen gelukkig leven. Wat dienen gelukkig maakt, is liefde.

Als je anderen liefhebt zoals Christus jou heeft liefgehad — en later in dit hoofdstuk zal Jezus zeggen:

Een nieuw gebod geef Ik u, namelijk dat u elkaar liefhebt; zoals Ik u liefgehad heb, moet u ook elkaar liefhebben.

JOHANNES 13:34

dan was het wassen van hun voeten een uitvloeisel van die liefde. Voeten wassen, het dienen van anderen, is op zichzelf niet iets wat gelukkig maakt. Maar iemand liefhebben zoals Jezus liefhad, die persoon dienen, hem boven jezelf plaatsen en alles doen wat je kunt om zijn leven aangenamer te maken — dat is geluk. Dat is vreugde.

22

Vreugde in een moeilijk huwelijk

Ik heb twintig jaar lang een huwelijk gehad waarin ik heel ongelukkig had moeten zijn, want het was een heel moeilijk huwelijk en het was een huwelijk waarin mijn liefde niet werd beantwoord. Het was zoiets waarvan mensen, wanneer ze sommige details horen, zeggen: „Het zou afschuwelijk zijn om zo’n huwelijk te hebben.” Maar ik heb nooit beseft dat ik ongelukkig was. Sterker nog, ik denk niet dat ik ongelukkig was. Nadat mijn vrouw wegging, besepte ik dat het leven een stuk gemakkelijker was, maar ik zou gezegd hebben dat ik gelukkig getrouwd was, en dat dacht ik ook. Óf ik had helemaal niets door en leefde in ontkenning, óf ik was echt gelukkig. Ik denk dat ik echt gelukkig was.

De reden was dat ik van mijn vrouw hield en klaarstond om haar te dienen. Toen ik nog maar kort getrouwd was, besepte ik al dat zij mij niet zou gaan dienen en dat zij er niet haar prioriteit van zou maken om mij gelukkig te maken. Dus dacht ik: „Ik weet wat mij te doen staat. Ik moet haar gelukkig maken.” Het is me nooit gelukt, maar ik heb het met veel plezier geprobeerd, omdat ik van haar hield. Het was een vreugde om

haar te dienen. Het was een vreugde om alles te doen wat ik kon om te proberen haar gelukkig te maken en om een tijdlang te denken dat ik haar gelukkig maakte. Daar kwam de vreugde vandaan.

In een huwelijk, in welke relatie dan ook, of in een gemeente, bepaalt niet de manier waarop mensen jou behandelen of je gelukkig bent. Het gaat erom hoeveel je van hen houdt en jezelf voor hen uitstort, zoals Christus dat voor ons deed. Het komt er in wezen op neer dat je Christus navolgt. Jezus zei:

U noemt Mij Meester en Heere, en u zegt het terecht, want Ik ben het. Als Ik dan, de Heere en de Meester, uw voeten gewassen heb, moet ook u elkaars voeten wassen. Want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat ook u zult doen zoals Ik voor u heb gedaan. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Een dienaar is niet meer dan zijn heer, en een gezant niet meer dan hij die hem gezonden heeft. Als u deze dingen weet, zalig bent u als u ze doet.

JOHANNES 13:13-17

en Hij zei dat je gelukkig zult zijn als je dat doet.

23

Grootheid is de dienaar van allen

Geluk is tegenwoordig moeilijk te vinden. Er zijn veel mensen die niet bijzonder gelukkig zijn. Veel jonge mensen lijken niet gelukkig te zijn, en ze zijn voortdurend op zoek naar vermaak of iets anders om de beklemming te verlichten die boven zoveel mensen van de jongere generatie lijkt te hangen — en ook boven de oudere generatie, want we weten wat er in de wereld gebeurt. Geluk is voor mensen moeilijk te vinden, maar het is heel gemakkelijk om gelukkig te zijn als het je niet kan schelen of je gediend wordt en je er alleen om geeft anderen te dienen omdat je van hen houdt.

Dat is waar het om gaat. Als je liefhebt zoals Jezus liefhad en dient zoals Jezus diende, doe je dat niet omdat je denkt dat je lager staat dan andere mensen. Zelfs als je weet dat dit niet zo is, zelfs als je weet dat je in veel opzichten hun meerdere bent — misschien

in rang, misschien in karakter, misschien op een andere manier — gedraag je je niet als hun meerdere. Want je denkt niet dat een hogere positie voorrechten betekent. Het betekent dienaarschap. Jezus zei ergens anders:

En wie van u de eerste zal willen worden, die moet dienaar van allen zijn.

MARKUS 10:44

Grootheid betekent zijn zoals Jezus, want Hij is groot. Zijn zoals Jezus betekent de dienaar van allen zijn. Dat is grootheid, zoals Hij zei. Petrus begreep dit later, want we zien het in zijn brief. Hij zei:

Evenzo, jongeren, wees aan de ouderen onderdanig; en wees allen elkaar onderdanig. Wees met nederigheid bekleed, want God keert Zich tegen de hoogmoedigen, maar de nederigen geeft Hij genade.

1 PETRUS 5:5

Nederigheid betekent niet dat je gering van jezelf denkt, maar wel dat je jezelf in een lagere positie plaatst. Je plaatst jezelf niet in een hoge positie, zelfs niet als je weet dat je die zou kunnen verwerven, of dat je er zelfs voor in aanmerking zou kunnen komen. Dat is niet wat je doet. Je probeert andere mensen omhoog te helpen, als het nodig is ten koste van jezelf. Dat is wat het betekent om een dienaar zoals Christus te zijn. Dat is de les van deze gebeurtenis.

Wat hierna in dit hoofdstuk volgt, is een lange redevoering die wordt gekenmerkt door een aantal thema's die in de hele redevoering terugkomen, vooral in de hoofdstukken 14 tot en met 16. Er zullen steeds terugkerende thema's zijn: Hij gaat weg; Hij zal terugkomen; Hij zal Zijn Geest zenden; ze moeten elkaar liefhebben; en ze zullen vervolgd worden. Dit zijn enkele van de thema's waarop Hij in de redevoering telkens terugkomt. Het zijn de dingen waarvan Hij beseft dat ze die echt zullen moeten weten.

Dit is Zijn laatste gelegenheid om vóór Zijn dood en opstanding met hen te spreken. Na Zijn opstanding zal Hij opnieuw met hen spreken, maar binnen twaalf uur na het moment waarop Hij met hen spreekt, zullen ze echt een crisis moeten doorstaan. Dit is een beslissend gesprek dat Hij met hen voert. Daarom besteedt Johannes er veel ruimte aan, en wij zullen er zoveel tijd aan besteden als nodig is.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Johannes 13:1
- Johannes 2:4
- Johannes 7:6
- Johannes 12:27
- Johannes 13:2
- Johannes 13:3-4
- Johannes 15:13
- Johannes 5:22,26
- Johannes 5:22
- Mattheüs 11:25
- Mattheüs 11:27
- Johannes 16:33
- Johannes 14:30
- Mattheüs 26:53
- Johannes 10:18
- Johannes 13:4
- 1 Petrus 5:5
- Johannes 13:5
- Johannes 13:6
- Johannes 13:7
- Johannes 13:8
- Mattheüs 3:14
- Mattheüs 3:15
- Johannes 13:9
- Johannes 13:10

- Johannes 13:10-11
- Jakobus 1:27
- 1 Johannes 2:1-2
- 1 Johannes 1:8
- 1 Johannes 1:9
- 1 Johannes 1:7
- Johannes 3:19-21
- 1 Johannes 2:1
- 1 Korinthe 10:13
- Jakobus 1:13
- Jakobus 1:14
- Johannes 13:12
- Mattheüs 17:17
- Markus 8:17
- Johannes 13:13
- Mattheüs 23:8,10
- Johannes 13:13-17
- Johannes 13:3
- Filippenzen 2:6-8
- Romeinen 15:1
- Johannes 13:13-16
- Johannes 15:27
- Johannes 13:17
- Johannes 13:34
- Markus 10:44

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.